

Arkiv: FA-K23
Journalpostnr.: 24/15360 - 1
Saksbehandler: Aleksander Elstad
Dato: 12.11.2024

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
94/24	Hovedutvalget for miljø- og arealforvaltning	02.12.2024
07/25	Formannskapet	11.02.2025
10/25	Kommunestyret	20.02.2025
	Kommunestyret	

Behandling av handlingsplan mot forsøpling i Ringerike kommune

Vedtak som innstilling fra Formannskapet, 11.02.2025 - 07/25

1. Handlingsplan mot forsøpling i Ringerike kommune, vedtas.

Vedtak:

Forslaget skal på høring til aktuelle instanser før det kommer til politisk behandling

Kommunedirektørens innstilling:

1. Handlingsplan mot forsøpling i Ringerike kommune, vedtas.

Sammendrag:

Kommunedirektøren har utarbeidet et forslag til handlingsplan mot forsøpling i Ringerike kommune. Formålet med handlingsplanen er å systematisere og gi prioriteringer innen arbeidet med å nå målet i kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030 om å hindre ny forsøpling og forurensning, og å rydde aktivt opp i eksisterende problemer (hovedmål 4.2). Handlingsplanen er en konkret politisk bestilling beskrevet i delmål 4.2.1 «Ringerike har lite avfall på avveie» i samfunnsdelen. I kommunal planstrategi 2024-2027 ble det vedtatt at handlingsplan mot forsøpling skulle utarbeides med mål om politisk vedtak i 2024.

Handlingsplanen mot forsøpling i Ringerike kommune beskriver utfordringer med forsøpling i kommunen, virkemidlene som er tilgjengelige, strategier for oppfølging, og en rekke konkrete tiltak som kan iverksettes i løpet av en foreslått periodeplan for 2025-2028.

Handlingsplanen gir rom for å legge politiske føringer for hvilke typer forsøpling som skal prioriteres for oppfølging, og hvilke tiltak som skal gjennomføres først. Dette vil gjøre det enklere å prioritere de begrensede ressursene til kommunen, og få tatt grep om forsøplingsproblematikken i Ringerike. Det legges opp til at vedtak av handlingsplanen slik den følger vedlagt ikke gir noen økte økonomiske forpliktelser for kommunen. Tiltak som krever økonomiske midler, vil vurderes gjennom de årlige behandlingene av kommunens handlingsplan og budsjett eller ved å fremme egne politiske saker om økonomibehov.

Kommunestyret 20.02.2025

Behandling:

Utsettelsesforslag, foreslått av Terje Wollan Dahl, Kristelig folkeparti
Forslaget skal på høring til aktuelle instanser før det kommer til politisk behandling

Ordfører foreslo voteringsrekkefølge som ble enstemmig vedtatt.

Avstemming:

Wollan Dahl (KrF) utsettelsesforslag pva H, FRP, KRF, PP, og Sp, ble vedtatt mot 11 stemmer (Ap og R)

1-KS - 10/25 Vedtak:

Forslaget skal på høring til aktuelle instanser før det kommer til politisk behandling

Formannskapet 11.02.2025

Behandling:

Ordfører foreslo voteringsrekkefølge som ble enstemmig vedtatt.

Avstemming:

Hovedutvalgets (HMA) innstilling ble enstemmig vedtatt som Formannskapets innstilling til Kommunestyret

FS - 07/25 Vedtak:

1. Handlingsplan mot forsøpling i Ringerike kommune, vedtas.

Hovedutvalget for miljø- og arealforvaltning 02.12.2024

Behandling:

Leder foreslo voteringsrekkefølge som ble enstemmig vedtatt.

Avstemming:

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt som Hovedutvalgets (HMA) innstilling til Formannskapet

HMA - 94/24 Vedtak:

Kommunedirektørens innstilling:

1. Handlingsplan mot forsøpling i Ringerike kommune, vedtas.

Innledning/Bakgrunn:

Omfanget av forsøpling i Ringerike kommune er antatt å være stort, men det er per i dag manglende oversikt. Kommunen mangler per i dag en helhetlig handlingsplan for hvordan kommunen skal gripe fatt i utfordringene.

Kommunestyret vedtok i 2018 at kommunen skulle legge FNs bærekraftsmål til grunn for sin virksomhet (sak 143/18). Ett av de prioriterte bærekraftsmålene for kommunen er mål 15; Liv på land, og i Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030 (sak 144/21) har det blitt definert underliggende mål for arbeid mot forsøpling. Hovedmål 4.2 sier at «Ringerike arbeider for å hindre ny forsøpling og forurensning, og rydder aktivt opp i eksisterende problemer». Videre viser delmål 4.2.1. en ambisjon om at «Ringerike har lite avfall på avveie», hvorav en handlingsplan mot forsøpling er ett av de konkrete tiltakene kommunen skal følge opp i perioden fremover. De politiske føringene inkluderer også et verbalforslag som etterspør tiltak for å redusere plastbruken i regionen.

I denne saken legger kommunedirektøren frem forslag til en handlingsplan mot forsøpling for politisk behandling.

Beskrivelse av saken:

Ringerike kommune har, i likhet med andre kommuner, en utfordring med forsøpling. Eksempler på saker kommunen jobber med, inkluderer innbyggere som samler større mengder avfall på egen eiendom, hensetting eller dumping av avfall langs avsidesliggende veier, dumping av hageavfall i naturen (gjerne i god tro om at det ikke er noe problem), deponering av snø som inneholder avfall, diverse søppel som finner veien ned i elver og vassdrag, landbruksplast på avveie, spredning fra mikroplast fra kunstgressbaner, og nye og gamle villfyllinger.

Videre er det en utfordring med saker hvor private aktører har forsøpling på eiendommer nær eller i boligområder, samt eiendommer hvor det samles opp et større antall gjenstander som kan anses som kasserte. Eksempler på dette inkluderer bilvrak, ødelagt bygningsmateriell, eller inventar og andre husholdningsartikler. Dette kan være til sjenanse, men utgjør samtidig en risiko forbundet med at avfallet spres med vinden, eller at det blir forurensende avrenning.

Det forekommer også tilfeller hvor det hensettes avfall på kommunale eiendommer, som i enkelte tilfeller resulterer i at kommunen selv må rydde opp og dekke den økonomiske kostnaden ved oppryddingen. Ringerike er en stor og langstrakt kommune med en stor andel ubebodd areal, som gjør det utfordrende å ha oversikt og følge opp det som blir meldt inn av saker.

Per i dag er det ingen overordnet handlingsplan for hvordan forsøpling skal følges opp. I «ordinære» forsøplingssaker (for eksempel saker hvor det samles opp søppel på en eiendom) følger forurensningsmyndigheten opp i tråd med rutine, hvor det bes om redegjørelse, gjennomføres befaringer, og eventuelt pålegges opprydding. Det er i en viss grad opp til saksbehandler hvilke saker som følges opp, og det er ikke gitt noen tydelige føringer for hva som skal prioriteres. Dette kan medføre at enkelte saker som i utgangspunktet bør følges opp, ikke behandles fordi eiendommen ikke er sentral nok, eller fordi grunneier er utfordrende å forholde seg til.

Forsøplingssaker som omhandler hageavfall blir vanligvis registrert, men ikke fulgt opp i praksis. Det er et reelt problem i kommunen – hvor omfanget er ukjent – at hageavfall kastes i skråninger, eller at borettslag/sameier har et fast område hvor de kaster både hageavfall og inneplanter. Dette er teknisk sett forsøpling, men uten overordnede føringer blir sakene ofte nedprioritert eller lagt på is. Dersom ett tilfelle blir fulgt opp, bør alle andre tilfeller også vurderes og eventuelt følges opp.

Mangel på overordnede føringer og prioriteringer medfører blant annet at ikke alle saker av samme art følges opp, som også gir en utfordring med tanke på prinsippet om «likhet for

loven». Dette gir også utfordringer når sakene skal følges løpet ut. For eksempel kan det i enkelte saker sendes ut brev hvor det blir bedt om redegjørelse og tiltak for opprydding, men når grunneier ikke svarer er det enkelt å legge saken død. Dette kan bidra til å skape usikkerhet hos saksbehandlere og i enkelte tilfeller gi noe skyldfølelse ettersom saker som bør følges opp ikke blir fulgt opp.

Kommunedirektøren har utarbeidet et forslag til en handlingsplan mot forsøpling i Ringerike kommune. Den vedlagte handlingsplanen er et forsøk på å legge en strategi for hvordan kommunen best kan følge opp forsøpling som finner sted i regionen, både på private eiendommer og de som eies og forvaltes av kommunen selv. Kapitlene i handlingsplanen er strukturert slik at det først gis en innledning om hvorfor Ringerike trenger en handlingsplan mot forsøpling (Kap. 1). Deretter gis en oversikt over definisjoner og begreper (kap. 2), en beskrivelse av dagens forsøplingssituasjon (kap. 3) og en oversikt over juridiske og administrative virkemidler og mulige strategier for oppfølging og saksgang innenfor disse (kap. 4). I kapittel 5 følger en vurdering av dagens system og rutiner og det synliggjøres ressursbehov og gevinst/nytteverdi knyttet til eventuell bedre oppfølging av ulike typer forsøpling.

Avslutningsvis i planen kommer kapittel 6 om tiltak. Det presenteres konkrete tiltak knyttet til ulike typer forsøpling og et årshjul for oppgaver, kampanjer og aktiviteter som bør gjennomføres årlig. I tillegg legges det frem et anbefalt forslag til periodeplan for 2025-2028, som legger føringer for hvilke typer forsøpling som skal gis økt fokus i løpet av hvilket år. Dersom det eksempelvis fokuseres på hageavfall i 2025, vil tiltak som «enkel kartlegging» og «utarbeide intern rutine for oppfølging», gjennomføres i 2025. Da vil tilsvarende tiltak for andre forsøplingstyper, ikke gjennomføres før det året forsøplingstypen er i fokus. Merk likevel at forsøplingssaker som blir meldt inn til kommunen vil bli fulgt opp, selv om forsøplingstypen ikke er i fokus. I tillegg vil tiltak som innebærer f.eks. utsendelse av informasjonsmateriell, gjennomføres årlig.

Tabellen nedenfor gir en grov beskrivelse av hva periodeplanen vil bety i praksis:

Årstall	Fokusområde	Hvilke tiltak gjennomføres?
2025	1. Hageavfall 2. Snødeponering	1. Kartlegging av omfanget og lage prioriteringsplan, utarbeide rutiner, rydding på kommunale eiendommer, samarbeid med HRA og borettslag, utforme informasjonsskilt. 2. Utarbeide rutiner, sende ut informasjon til entreprenører og grunneiere.
2026	1. Oppbevaring/lagring av avfall 2. Villfyllinger	1. Kartlegging av omfanget og lage prioriteringsplan. 2. Se på samarbeid med HRA, vurdere tilskuddsordning til frivillig opprydding, vurdere om kommunen skal rydde opp noe.
2027	1. Turområder 2. Landbruksdrift 3. Hensetting/dumping av avfall	1. Se på samarbeid med grunneiere og DNT, sette ut flere avfallsbeholdere, utforme informasjonsskilt. 2. Se på samarbeid for å hindre/fjerne forsøpling. 3. Se på samarbeid for å virke forebyggende, sperre av kommunale veier/eiendommer.
2028	1. I og langs elv og vassdrag 2. Brenning av avfall	1. Se på samarbeid, vurdere tilskuddsordning til frivillig opprydding, utforme informasjonsskilt. 2. Se på mulighet for veiledning for å sikre at avfall ikke brennes.

Juridiske forhold:

Det er ingen særlige juridiske forhold som må vurderes i forbindelse med å vedta handlingsplanen. Det kan likevel være at enkelte av tiltakene som er foreslått i handlingsplanen, kan kreve at det gjøres juridiske vurderinger i konkrete tilfeller. Eksempelvis kan det være juridiske forhold som må vurderes i forbindelse med opprydding av hageavfall rundt borettslag.

Økonomiske forhold:

Kommunedirektøren legger ikke opp til at vedtak av selve handlingsplanen utløser behov for økte økonomiske midler, flertallet av tiltak skal løses innenfor eksisterende rammer. Det er imidlertid enkelte av de foreslåtte tiltakene som potensielt kan kreve økte økonomiske bevilgninger dersom de skal iverksettes. Dette inkluderer for eksempel å sette ut og vedlikeholde skilter i forbindelse med hageavfall eller badeplasser, eller opprydding av villfyllinger eller annet avfall på kommunal grunn. Tiltak som krever økonomiske midler, vil vurderes gjennom de årlige behandlingene av kommunens handlingsplan og budsjett eller ved å fremme egne politisk saker om økonomibehov.

Forholdet til kommuneplanens samfunnsdel:

Handlingsplanen mot forsøpling er nevnt som et konkret tiltak i Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030, i delmål 4.2.1. Handlingsplanen vil således bidra til bedre måloppnåelse under hovedmål 4.2, om at Ringerike arbeider for å hindre ny forsøpling og forurensning, og rydder aktivt opp i eksisterende problemer. Gjennom arbeid med hageavfall vil handlingsplanen også bidra noe til å forhindre spredning av fremmede arter, jf. delmål 4.1.2.

Avslutning og politisk handlingsrom

Alternativ innstilling

1. Handlingsplan mot forsøpling i Ringerike kommune, vedtas med endringene som foreslått her.

Politisk handlingsrom

Listen over foreslåtte tiltak som ligger i utkastet til handlingsplanen er godt gjennomarbeidet, og kommunedirektøren vurderer at alle tiltakene bør være med i den endelige handlingsplanen. Det understrekes at å vedta handlingsplanen slik den følger vedlagt ikke gir noen økte økonomiske forpliktelser. Eventuelle økonomiske behov vil spilles inn i forbindelse med ordinære budsjettprosesser eller fremmes som egne politiske saker.

Kommunedirektøren gjør likevel oppmerksom på at det er et politisk handlingsrom knyttet til å eventuelt heve ambisjonsnivået innen oppfølgingen av enkelte avfallstyper, f.eks. gjennom å foreslå flere tiltak som kan legges til i handlingsplanen. Det vil også være mulig å foreslå endringer i hvilken type forsøpling som skal være i fokus hvilket år i periodeplanen 2025-2028.

Kommunedirektørens vurdering:

Kommunedirektøren vurderer at handlingsplanen vil ha stor betydning for hvordan kommunen mer effektivt kan håndtere forsøplingssaker, i tillegg til å jobbe forebyggende mot samfunnet slik at det oppstår mindre ny forsøpling. Handlingsplanen vil være et viktig verktøy for at vi skal nå våre mål fastsatt i kommuneplanens samfunnsdel om å forebygge og rydde

opp i forsøpling. Samtidig er det viktig at kommunen går foran som et godt eksempel, og tar grep for å rydde opp i forsøpling som eksisterer på kommunale eiendommer.

Heming Herdlevær
konst. kommunedirektør

Vedlegg:

Handlingsplan mot forsøpling - Til politisk behandling.pdf

Notat til spørsmål fra HMA - Legges ved behandling i Formannskapet